

การกระทำความผิดฐานยึดถือครอบครอง “ป่า” ตามพระราชบัญญัติป่าไม้พุทธศักราช ๒๔๘๔ ในพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๑๘

โดยนายภูรินทร์พัฒน์ สมบูรณ์

พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ชำนาญการพิเศษ

การสอบสวนคดีพิเศษที่ ๑๐๖/๒๕๕๙ เป็นการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในการเข้ายึดถือครอบครอง ก่อสร้าง แผ้วถาง ทำลายสภาพ ฯลฯ ที่ดินของรัฐ เหตุเกิดในท้องที่หมู่ ๔ ตำบลทุ่งคาโงก อำเภอเมือง จังหวัดพังงา จำนวนเนื้อที่ที่มีการกระทำความผิด ประมาณ ๒๖๐ ไร่ ในการสอบสวนปรากฏข้อเท็จจริงว่าบริเวณพื้นที่เกิดเหตุ เดิม ได้มีมติของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๐๔ กำหนดให้เป็นป่าไม้ตามมติของคณะรัฐมนตรี (ป่าไม้ถาวร) “ป่าเทือกเขากระทะคว่า” ต่อมาเมื่อวันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้มีกฎกระทรวงประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติ “ป่าเทือกเขากระทะคว่า” (โดยพื้นที่ป่าไม้ถาวรที่ไม่อยู่ในเขตที่ประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ก็ยังคงมีสภาพเป็นป่าไม้ถาวร อยู่ดังเดิม) ต่อมา ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๗ ได้พระราชกฤษฎีกา ประกาศเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ กำหนดให้พื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จึงทำให้พื้นที่ที่มีการกระทำความผิดในคดีนี้ประกอบด้วยที่ดินของรัฐหลายประเภท มีทั้งส่วนที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติ ส่วนที่เป็นพื้นที่ป่าไม้ถาวร และพื้นที่ที่ได้ประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดิน คดีนี้ หัวหน้าหน่วยป้องกันรักษาป่าที่ พง.๑ (พังงา) สังกัดกรมป่าไม้ เป็นเจ้าพนักงานป่าไม้มีอำนาจหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ในพื้นที่ ได้กล่าวโทษโดยระบุตัวผู้กระทำความผิดเป็น บริษัทฯ มีชื่อแห่งหนึ่ง และบุคคลผู้มีชื่อร่วมกัน กระทำความผิดฐาน ยึดถือครอบครองป่าสงวนแห่งชาติ ตามมาตรา ๑๔ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗จำนวน ๑๖ ไร่ ฐานยึดถือครอบครองป่า ตามมาตรา ๕๔ แห่ง พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ในเขตป่าถาวร ๑๒๐ ไร่ และเขตปฏิรูปที่ดิน ๑๔๓ ไร่ โดยได้กล่าวโทษว่ามีการกระทำความผิดรวมทั้งพื้นที่ที่ได้ประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมไว้ด้วย

ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๖ ทวิ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ บัญญัติว่า “บรรดาที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ใดๆที่ ส.ป.ก.ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ หรือได้มาโดยประการอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไม่ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุและให้ ส.ป.ก.เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เพื่อใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม....”

บทบัญญัติ...

บทบัญญัติดังกล่าวให้ ส.ป.ก.เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินในเขต ส.ป.ก.จึงมีประเด็นต้องวินิจฉัยในคดีนี้ว่ากรณีการกระทำความผิดโดยการยึดถือครอบครองพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินโดยมิชอบจะเป็นการกระทำความผิด ฐานใดตามกฎหมายใด และเจ้าพนักงานป่าไม้ จะถือเป็นผู้เสียหายในการกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนได้หรือไม่

คณะพนักงานสอบสวนได้สืบค้นข้อมูลกฎหมาย คำพิพากษาศาลฎีกา และแนววินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา พบว่าตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๓๗๑/๒๕๕๑ ได้วินิจฉัยวางหลักไว้ว่าที่ดินที่ได้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินและออก ส.ป.ก. ๔ - ๐๑ ให้ราษฎรแล้ว ยังคงมีสถานะทางกฎหมายเป็น “ป่า” ตาม พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.๒๔๘๔ อยู่ ซึ่งสอดคล้องกับคำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๙๑/๒๕๔๘ ที่ดินในเขต ส.ป.ก.ที่ได้รับมอบมา ตามมติของคณะรัฐมนตรียังไม่อาจถือได้ว่าเป็นการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในที่ดินตามกฎหมายอื่นตาม ป.ที่ดิน ที่ดินดังกล่าวยังถือว่าเป็น “ป่า” ตาม พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ นอกจากนี้คณะพนักงานสอบสวนได้สอบสวนเจ้าหน้าที่ และนิติกรของสำนักงานการปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.) ได้ข้อเท็จจริงว่าในพื้นที่เกิดเหตุของคดีนี้ ส.ป.ก. ยังไม่มีแผนหรือโครงการที่จะดำเนินการปฏิรูปที่ดิน และยังไม่ได้จัดที่ดินให้กับผู้ใดและผู้อำนวยความสะดวก ส.ป.ก.ได้ให้การว่าที่ดินที่ ส.ป.ก.ได้รับมอบจากกรมป่าไม้ ตามมติของ ค.ร.ม. แม้จะมีพระราชกฤษฎีกาประกาศแล้ว ส.ป.ก.จะต้องมีมติคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอนุมัติโครงการและแผนปฏิรูปที่ดินด้วย จึงจะถือเป็นพื้นที่ที่ ส.ป.ก.รับผิดชอบและมีอำนาจดำเนินการได้ เมื่อยังไม่ได้รับอนุมัติโครงการ และไม่มีแผนดำเนินการ พื้นที่เกิดเหตุจึงคงเป็น “ป่า” และกรมป่าไม้ ยังคงมีอำนาจในการการดูแลรักษาพื้นที่อยู่ ซึ่งคำให้การดังกล่าวก็ยึดถือตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า พื้นที่ “ป่า” ที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาประกาศเป็นเขต ส.ป.ก. แล้วก็ยังคงมีสถานะภาพเป็น “ป่า” ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ อยู่ และหากยังไม่ได้มีโครงการและแผนดำเนินการของ ส.ป.ก. กรมป่าไม้ก็ยังมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาพื้นที่ดังกล่าว ฉะนั้นเจ้าพนักงานป่าไม้จึงเป็นผู้เสียหายในการร้องทุกข์กล่าวโทษแก่ผู้กระทำความผิดได้

ในคดีนี้ คณะพนักงานสอบสวนจึงได้รับคำกล่าวโทษของเจ้าพนักงานป่าไม้ไว้ ดำเนินการสอบสวนจนแล้วเสร็จ ต่อไป
